

PIDEVA PEDAGOOGILISE PRAKTIKA MENTORITE/TOETAVATE KOLLEEGIDE TAGASISIDE KOKKUVÕTE 21/22 ÕPPEAASTAL

Eesmärk: saada ülevaade PPP tudengite mentori profiilist, nende rahulolust, seatud ülesannete saavutamisest, ootuste täitmisest ning motivatsioonidest mentori rollis.

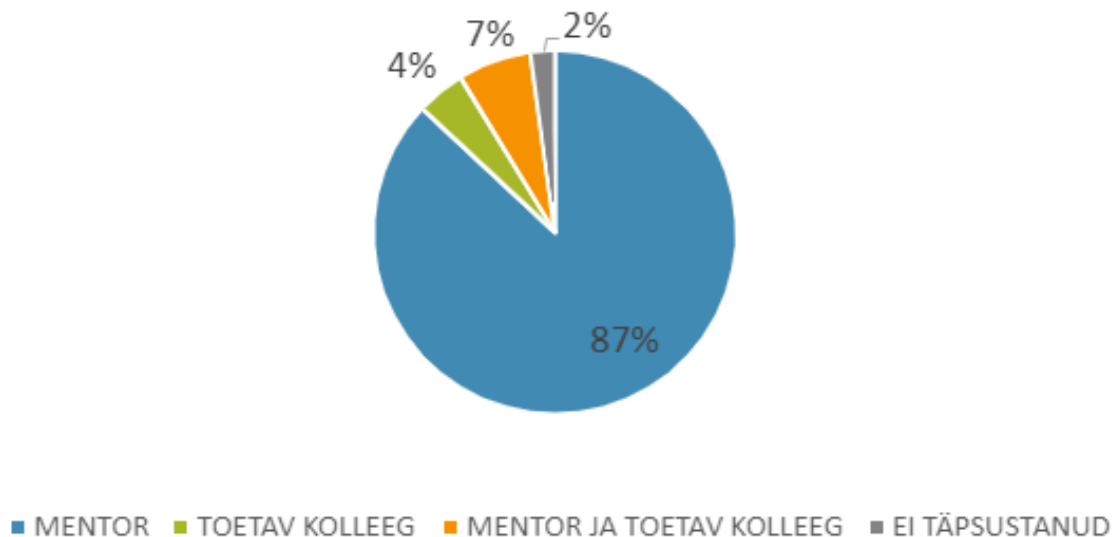
Skaala: 0 (ei nõustu) - 5 (nõustun täielikult); ei oska hinnata

- kõrge tulemus on 4,4 (90%) ja enam;
- keskmine tulemus 3,3 – 4,3
- madal tulemus on 3,2 (70%) ja vähem

Vastamise periood: 03.06.2022 - 21.06.2022.

Küsimustik sai saadetud 03.06.2022 kõikidele PPP 1. - 3. osa mentoritele ja toetavatele kolleegidele, kes olid märgitud 21/22 õppeaastal tudengite mentoriteks/toetavateks kolleegideks (kokku 298 kontaktil).

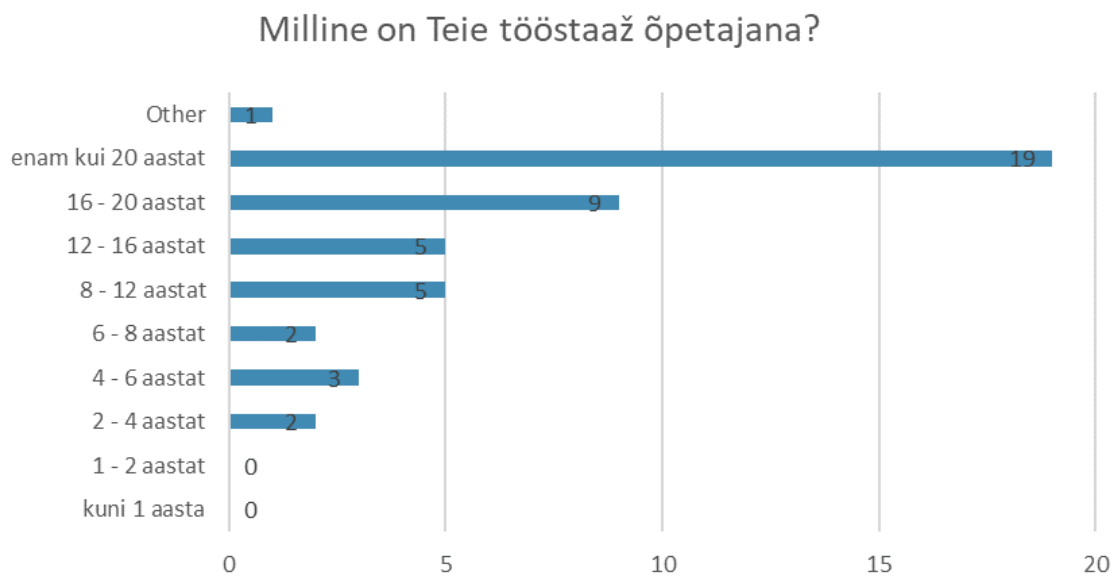
Küsimustikule vastanute arv: 46 (40 mentorit; 3 mentor kui ka toetav kolleeg; 2 toetavat kolleegi, 1 ei täpsustanud)

Pideva pedagoogilise praktika osa, mida juhendati 21/22 õppeaastal (sai valida mitu osa). 80,4% vastanutest juhendas 21/22 õppeaastal PPP 1. osa ning nendest 43% (16) juhendas kevadsemestril ka PPP 2. osa.

MENTORI PROFIL

41,3% vastanud mentoritest ja toetavatest kolleegidest on olnud õpetaja ametis enam kui 20 aastat, 19,6% on olnud õpetaja ametis 16 – 20 aastat. **Mentor pigem kogunud/pikema tööstaažiga õpetaja.**

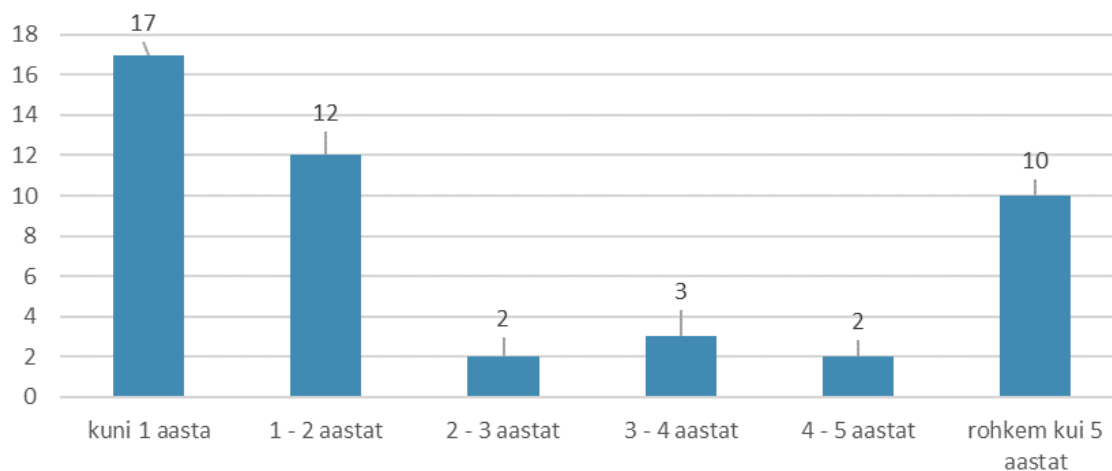

32,6% vastanutest olid koolieelse lasteasutuse õpetajad, 13% kunstide ja tehnoloogia õpetajad. Järgnesid võõrkeeleõpetajad, klassiõpetajad ning liikumisõpetaja/kehalise kasvatusõpetajad, keda kõiki oli vastanute hulgas 4 ehk 8,7%.

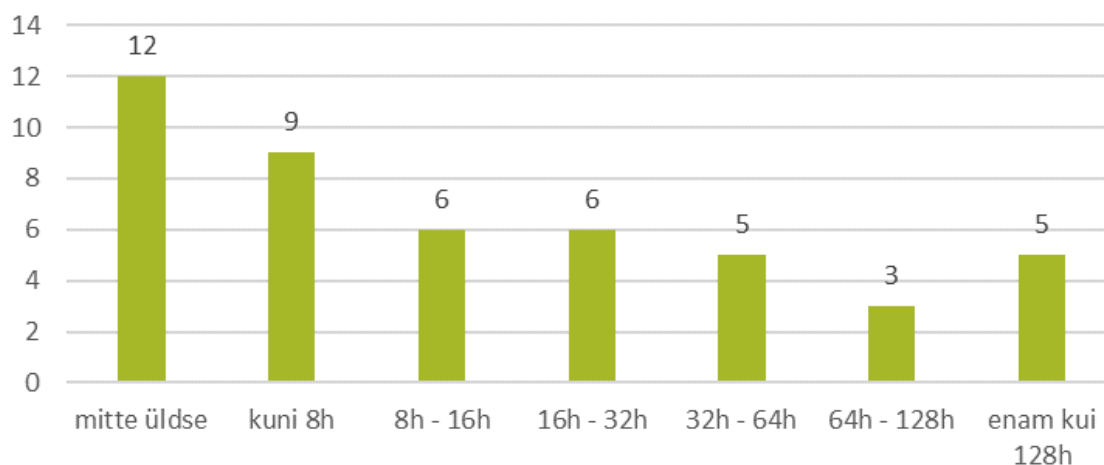
37% vastanutest on olnud mentoriks PPP tudengile kuni 1 aasta, 26,1% on olnud 1 – 2 aastat ning 21,7% on olnud mentoriks rohkem kui viis aastat. **63% vastanutest on pigem mõne aastase kogemusega mentorid** (kuni kaks aastat kogemust mentorina).

Mitmel aastal olete olnud TÜ pideva pedagoogilise praktika mentoriks?

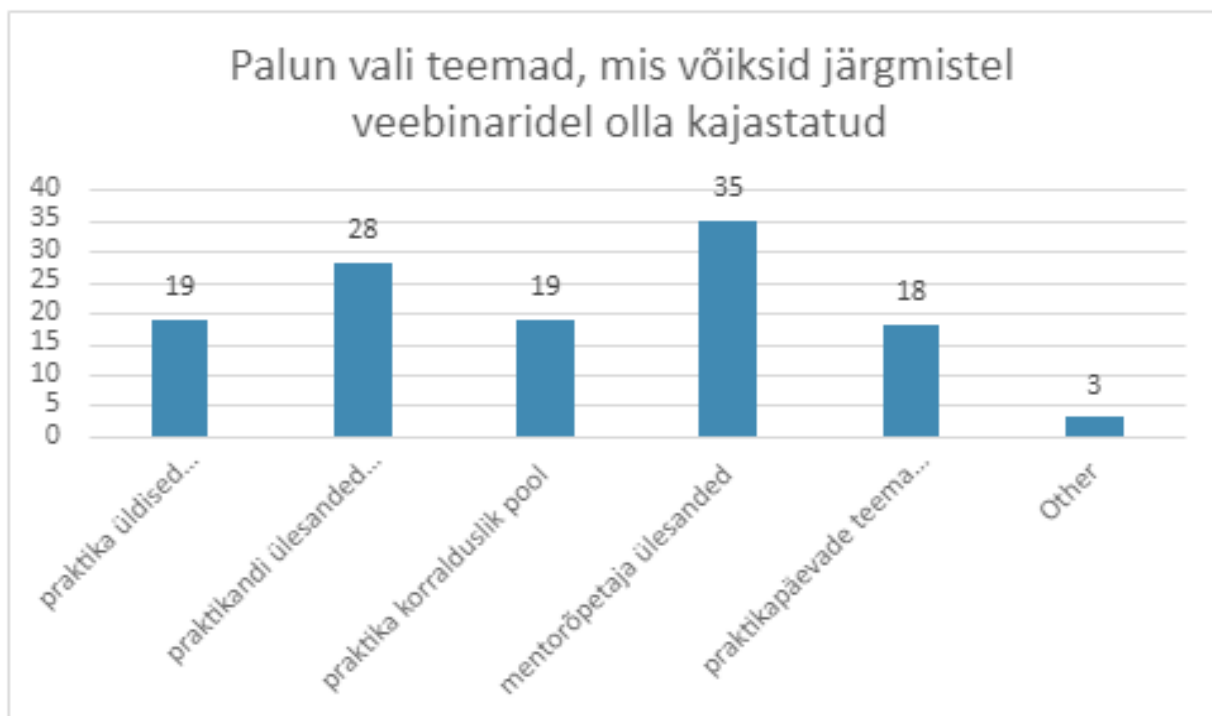
26,1% vastanutest ei ole läbinud mentorkoolitusi ega praktika juhendajatele mõeldud koolitusi/seminare. 19,6 % vastanutest on läbinud vastava teemalisi seminare/koolitusi kuni 8 tunni mahus.

Mis mahus olete läbinud mentorkoolitusi või praktika juhendajatele mõeldud koolitusi/seminare?

76% vastanud mentoritest osales PPP tutvustaval veebinaril ning veebinari **kasulikkust hinnati** skaalal 0 (ei olnud kasulik) kuni 5 (oli väga kasulik) **keskmise tulemusega 4,1**. 36,1% vastanutest leidis, et veebinar oli **väga kasulik (5)**, **47,7% vastanutest märkis veebinari kasulikkuse skaalal 4**. Teemadena, mida võiks ka järgmistel veebinaridel kajastada toodi kõige enam välja **mentorõpetaja ülesanded ning sellele järgnes praktikandi ülesanded**

praktikal. Lisatud teemadena avatud küsimuses toodi välja “tagasisidestamine” ja mõte, et eraldi veebinar võiks toimuda nendele mentoritele, kes on iga-aastaselt mentorid ning seal võiks välja tuua ainult praktika uued aspektid/muudatused.

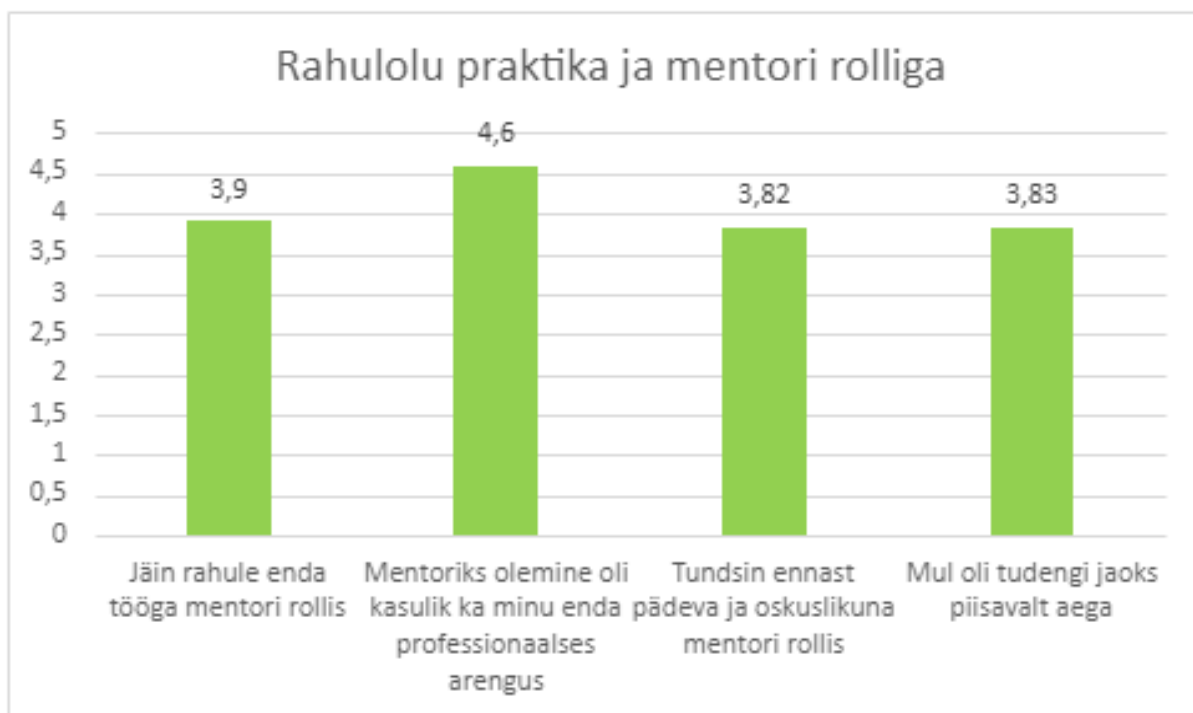
MENTORI RAHULOLU

Mentori rahulolu praktika ja oma rolliga

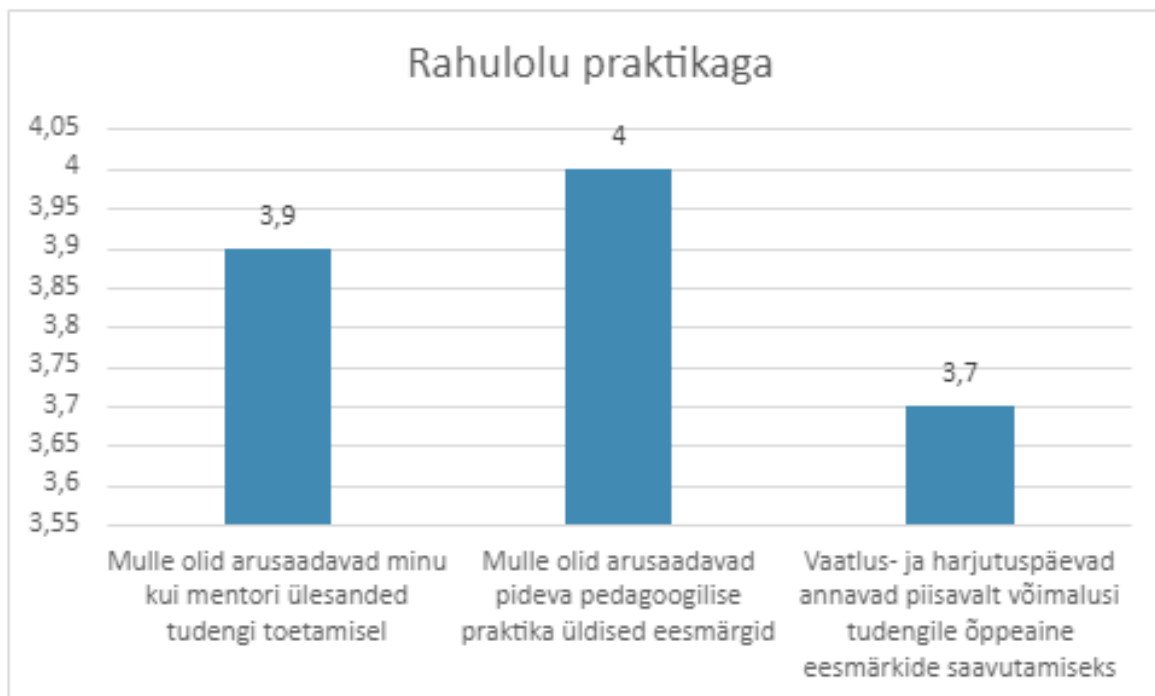
Mentorite küsimustikus oli antud teemavaldkonna osas seitse väidet, mida paluti hinnata skaalal 0 (ei nõustu) kuni 5 (nõustun täielikult). Samuti oli võimalik valida väidet “ei oska hinnata”.

Rahulolu mentoriks olemisel sisaldas 4 väidet (*jäin rahule enda tööga mentori rollis, mentoriks olemine oli kasulik minu enda professionaalses arengus, tundsin ennast pädeva ja oskuslikuna; mul oli tudengi jaoks piisavalt aega*).

Rahulolu oma mentori rolliga koondtulemus nelja küsimuse lõikes oli antud skaalal **4,0**. Kõige kõrgem keskmine tulemus oli väitel “**Mentoriks olemine oli kasulik ka minu enda professionaalses arengus**”, täpsemalt **4,6**. Ülejäänud kolme väite keskmine jäi vahemikku 3,8–3,9. Kõige madalamalt hinnati väidet *tundsin ennast pädeva ja oskuslikuna mentori rollis* (3,8).

Rahulolu praktikaga sisaldas kolme väidet (*mentori ülesannete arusaadavus; praktika üldiste eesmärkide arusaadavus ja vaatlus- ja harjutuspäevade piisavus eesmärkide saavutamisel*). Koontulemus antud väidetel skaalal 0-5 oli **3,9**.

Antud küsimustiku blokil oli ka avatud küsimus, mis võimaldas mentoritel täpsustada oma hinnangut. 9 mentorit täpsustas oma hinnanguid ning nendest kuus tõi välja, et **praktikapäevade maht võiks olla aine raames suurem** ning kaks vastanut tõi välja, et

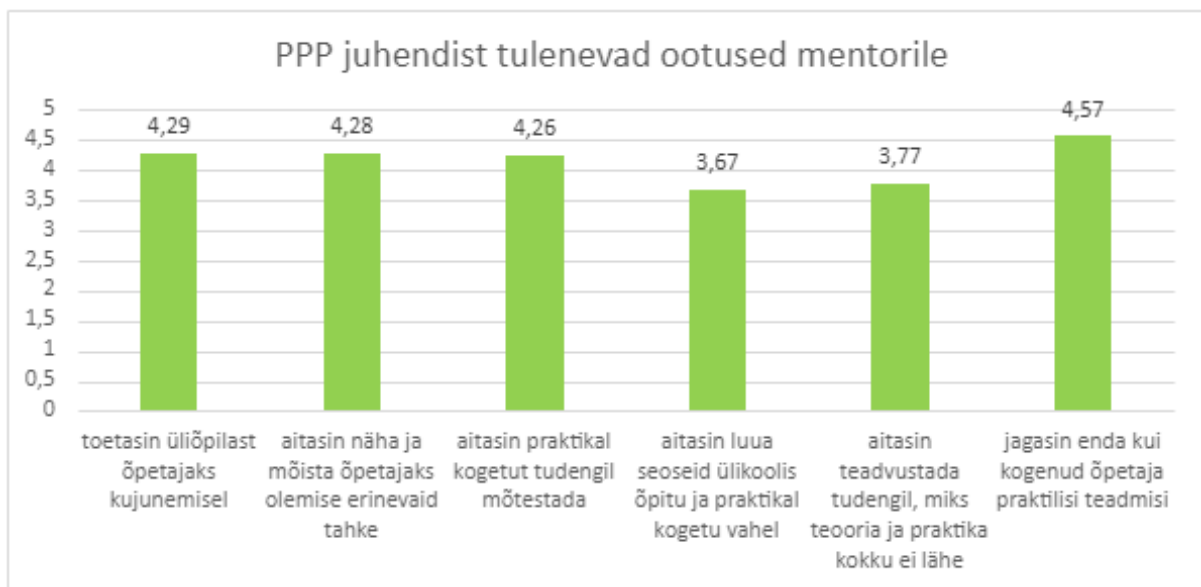
arutelude võimalus ja kontakt tudengiga jäi liiga lühikeseks, mis samuti annab märku, et praktikapäevade maht tugevama mentori ja tudengi vahelise kontakti loomiseks on osade mentorite hinnangul lühike.

MENTORI ÜLESANDED

PPP juhendist tulenevad ootused mentorile ning mentorite hinnangud nende saavutamisel

Antud teemaploki eesmärgiks on saada ülevaade kuidas hindavad mentorid PPP juhendis neile seatud ootusi ning nende saavutamist endast lähtuvalt. Ankeedis paluti hinnata kuute (PPP juhendist tulenevat) peamist ülesannet mentori rollis olles skaalal 0 (ei nõustu) kuni 5 (nõustun täielikult). Samuti oli võimalus valida väidet “ei oska hinnata”.

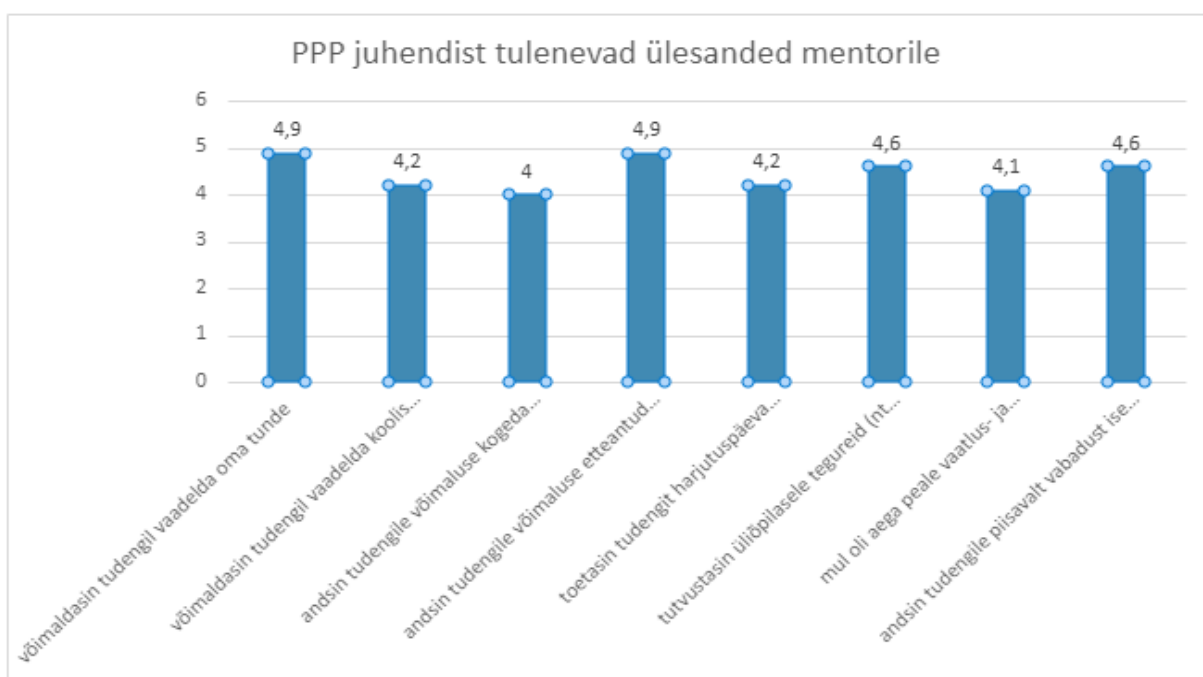
Koondtulemus kõikide väidete puhul kokku oli **4,1**. Kõige madalam tulemus oli väitel *“aitasin luua seoseid ülikoolis õpitu ja praktilal kogetu vahel”*, täpsemalt **3,67** ning kõige kõrgem tulemus väitel *“jagasin enda kui kogunud õpetaja praktilisi teadmisi”*, täpsemalt **4,67**.

Samuti oli võimalik põhjendada oma hinnanguid antud väidetele avatud küsimuse kaudu. Toodi välja kahel korral, et ei tekkinud olukordi, kus oli võimalik aidata teadvustada tudengil, miks teooria ja praktika kokku ei lähe. Ning lisaks toodi välja, et **kuna mentor ei tea täpselt, mida tudengid koolis õpivad, siis ka keeruline aidata tudengil luua seoseid ülikoolis õpitu ja praktilal kogetu vahel.**

PPP juhendist tulenevad konkreetsed ülesanded mentorile ning mentori hinnangud nende saavutamisel

Antud väidete eesmärk oli välja selgitada kuidas hindavad mentorid endast lähtuvalt PPP juhendis neile seatud ülesannete täitmist mentori rollis. Teemaplokis oli kaheksa väidet, mida hinnati taaskord 0 – 5 skaala ning **keskmine koondtulemus väidetest oli 4,3**. Kõige kõrgemalt hinnati väidet “võimaldasin tudengil vaadelda oma tunde” - 4,9 ning kõige madalamalt hinnati väidet “andsin tudengile võimaluse kogeda haridusasutuse organisatsioonikultuuri” - 4,0.

Järgnevas avatud küsimuses oli võimalik ka oma väidete hinnanguid põhjendada ja täpsustada. Toodi välja takistusena ajalist piirangut. Nii seda, et praktikapäevi oli vähe võimaldamaks kõik ülal välja toodud tegevusi, kui ka seda, et lihtsalt nendel päevadel, mil tudeng majas viibis, ei toimunud koolis muid tegevusi.

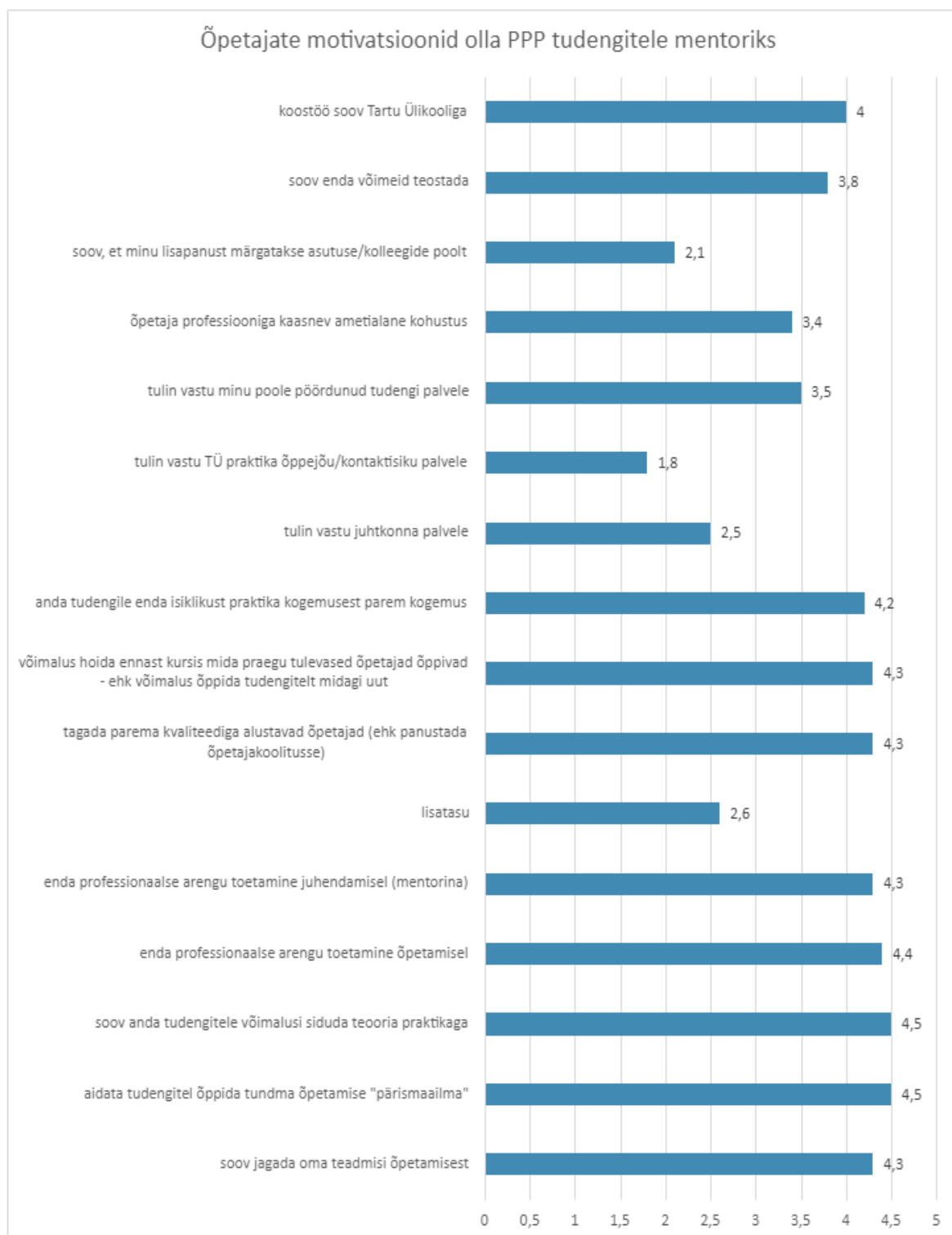
Lisaks paluti ankeedi avatud küsimuse kaudu mentoritel veel lisada tegevus, mille kaudu toetati tudengit praktiliselt. Toodi välja vastutuse andmist tegevuste läbi viimisel, haigestunud õpetaja asendamist; infominutite koosolekutel osalemise võimaldamist; tudengi õppekäigule kaasamist kui ka näiteks toredaks kaaslaseks olemist praktiliselt.

MENTORI MOTIVATSIOON

Antud teema avaküsimusena oli palutud hinnata 0 – 5 skaalal oma motivatsiooni mentori rollis.

Väite “olin mentori rollis motiveeritud” keskmine tulemus oli 4,3.

Järgneva 16ne väite eesmärgiks oli välja selgitada, mis on need peamised tegurid, mis motiveerivad mentoreid olema TÜ PPP tudengitele mentoriks.

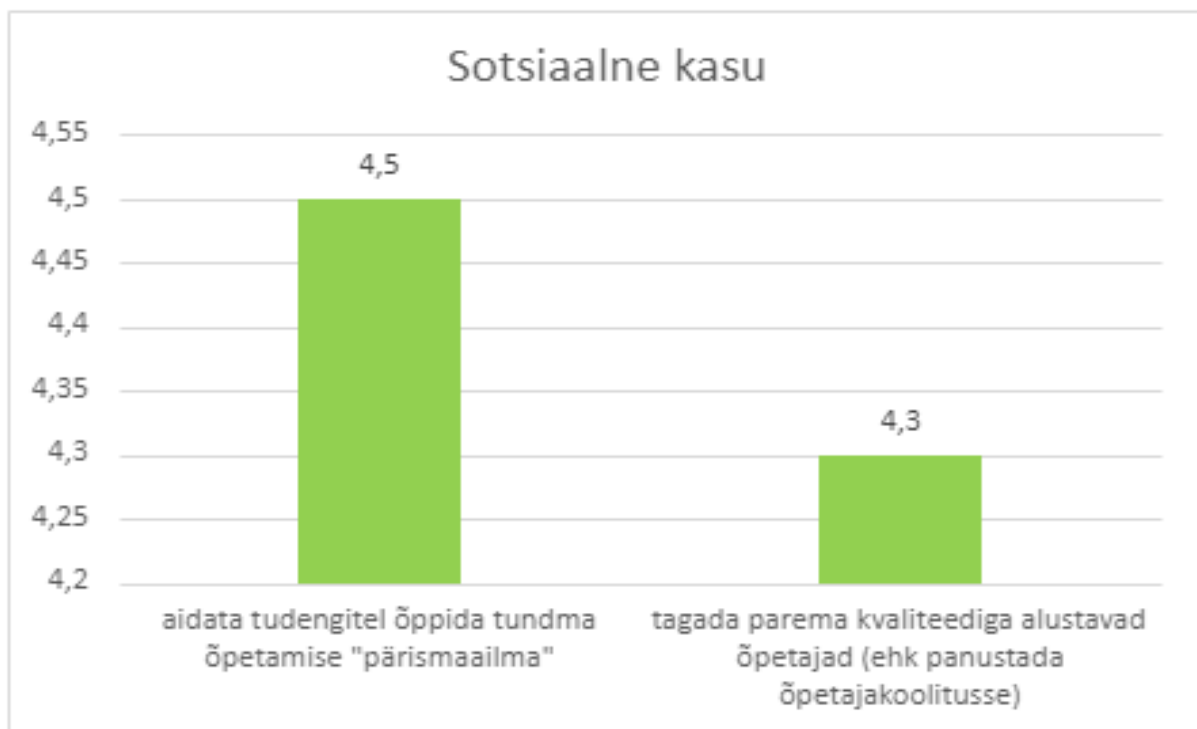
Väited on kategoriseeritud järgnevalt (C. Kuhn et al. 2022; Richardson & Watt, 2006):

- ❖ Ülesande kasulikkus (isiklik + sotsiaalne kasu); isiklik kasu (*Personal utility value*) - mentori roll on kasulik praguseks tööks/tulevikuks; Sotsiaalne kasu (*Social utility value*) - soov panustada kogukonda, haridusse üldisemalt
- ❖ Sisemised väärtused (*Intrinsic value*) - mentori rolli nautimine, töö tulemuslikkuse nautimine, teadmiste edasiandmise väärtustamine, isiklik huvi mentoriks olemisel
- ❖ Uskumus enda kompetentsi (*expectancy and ability beliefs*) - enesekindlus ja usk ülesannete saavutamisse
- ❖ Sotsialiseerumise mõju (*Socialisation influences*) - kolleegide/teiste inimeste mõju, eelnev kogemus, koolikultuuri mõju

Ülesande kasulikkus

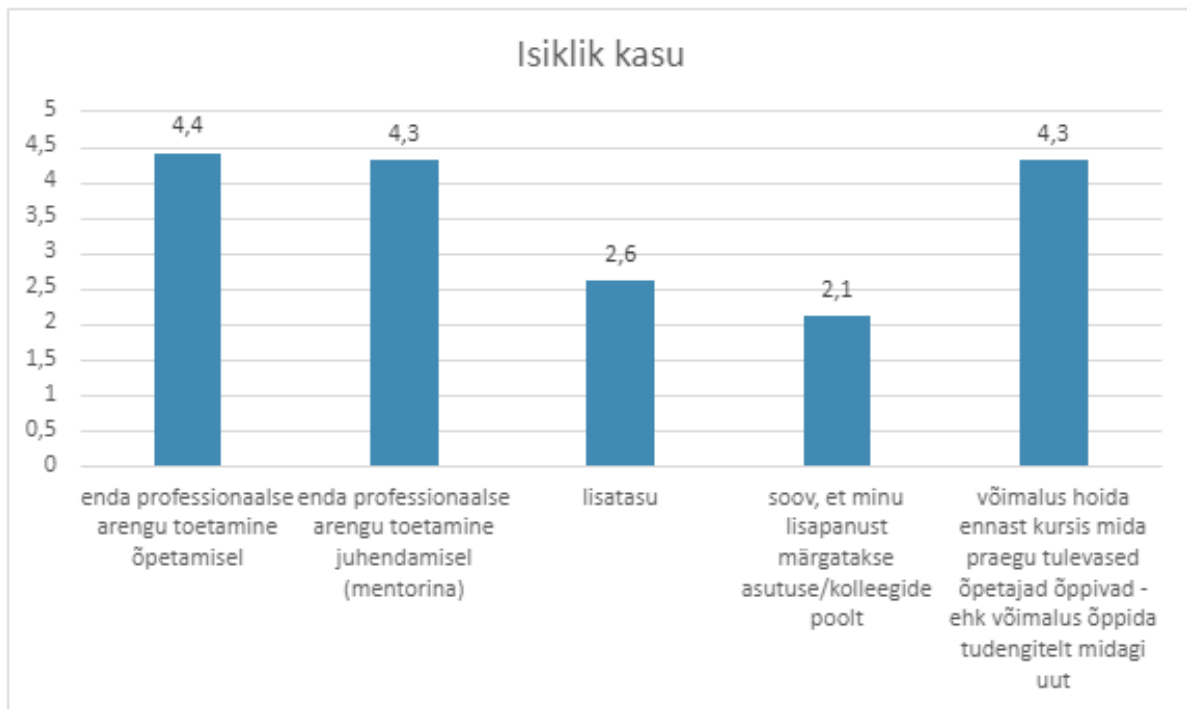
Antud kategooria moodustasid viis väidet. Väited on jagatud omakorda isiklik kasu, sotsiaalne kasu kategooriatesse.

Sotsiaalne kasu väidete (*aidata tudengitel õppida tundma õpetamise "pärismaailma"; tagada parema kvaliteediga alustavad õpetajad ehk panustada õpetajakoolitusse*) **koondtulemus oli 4,4.**

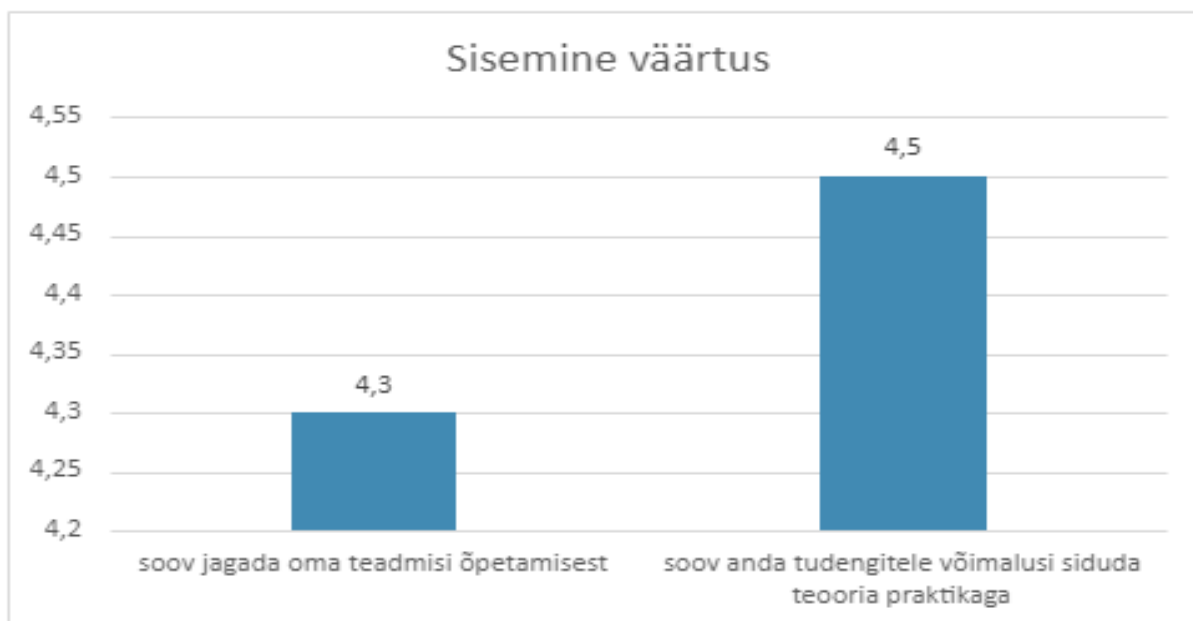
Isiklik kasu väidete (*enda professionaalse arengu toetamine õpetamisel, enda professionaalse arengu toetamine juhendamisel (mentorina); võimalus hoida ennast kursis mida praegu*

tulevased õpetajad õppivad - ehk võimalus õppida tudengitelt midagi uut; lisatasu ja soov, et minu lisapanust märgatakse) **keskmine tulemus oli 3,54**. Kõige enam motiveeris mentoreid **võimalus enda professionaalset arengut õpetamisel toetada läbi mentorluse (4,4)**. Kõige madalamalt hinnati soovi, et lisapanust märgatakse asutuse/kolleegide poolt (2,1) ning ka lisatasu **motivatsioonina olla mentoriks sai märkimisväärselt madalama keskmise tulemuse (2,6)**.

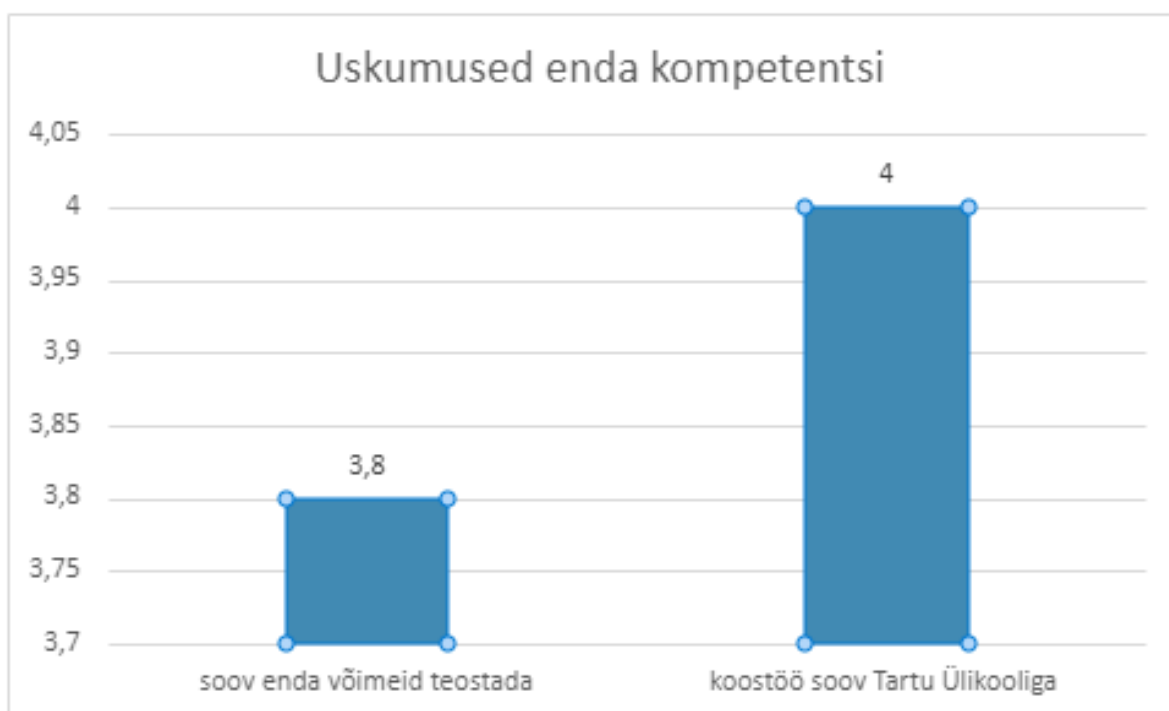
Sisemised väärtused

Sisemiste väärtuste väidete (soov jagada oma teadmisi ja soov anda tudengitele võimalusi siduda teooria praktikaga) keskmine tulemus oli 4,4.

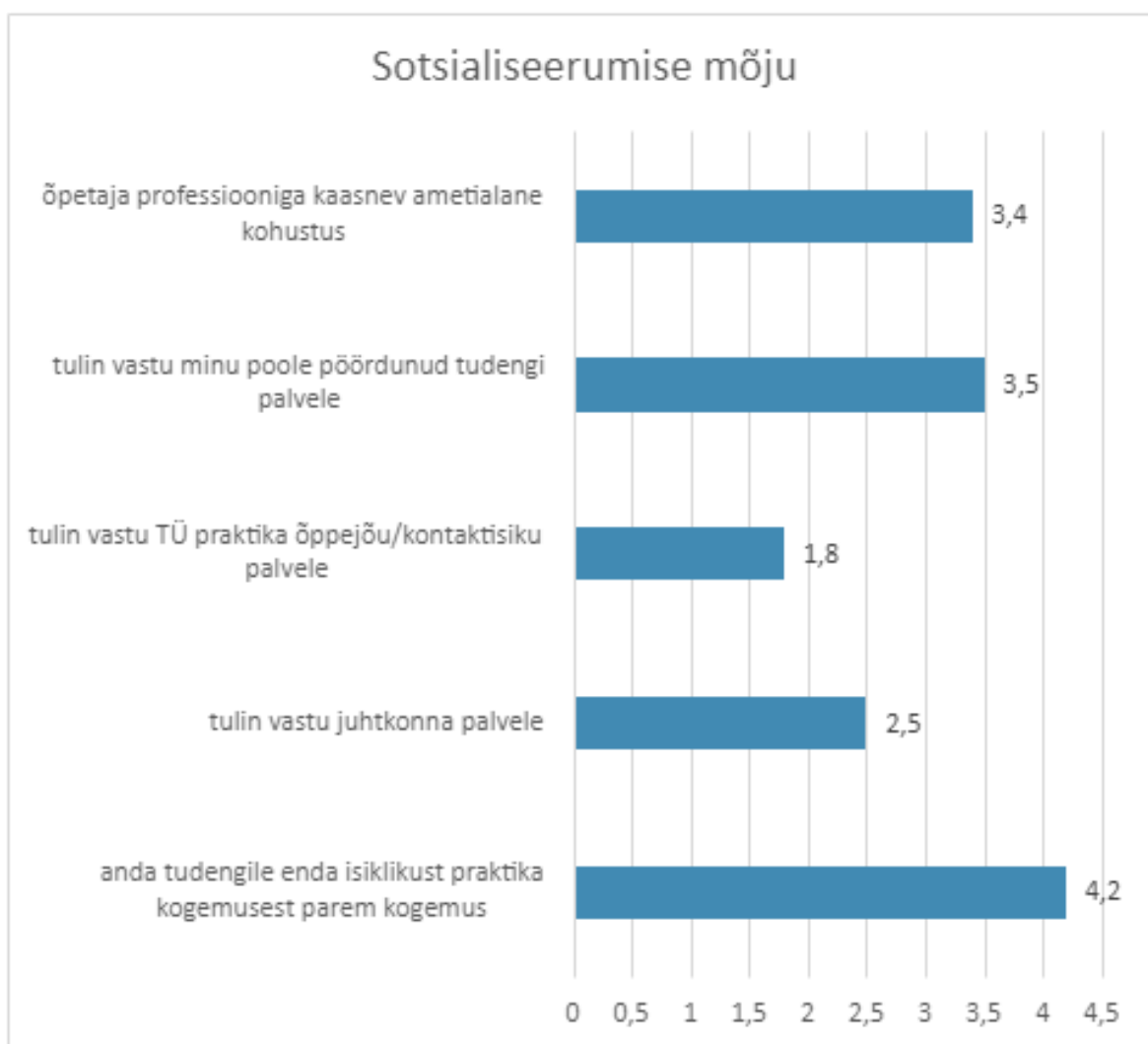
Uskumus end kompetentsi (*Expectancy and ability beliefs*; [C. Kuhn et al. 2022](#))

Antud kategooria moodustasid kaks väidet: *soov enda võimeid teostada*; *koostöö soov Tartu Ülikooliga*. Keskmine tulemus väidetel oli 3,9, mis on mõnevõrra madalam eelmiste kategooriate keskmistest.

Sotsialiseerumise mõju

Antud kategooriast tõusevad esile motivatsioonid, mis on seotud eelnevate isiklike kogemustega (*anda isiklikust kogemusest parem kogemus*) ja välise keskkonna ja teiste inimeste mõjutustega (*tulin vastu minu poole pöördunud tudengi palvele ja õpetaja professioniga kaasnev kohustus*). **Antud kategooria väidete keskmine oli 3,08, mis on samuti eelmiste kategooriatega võrreldes madalam ning seega ka vähem mentoreid motiveerinud oma rollis.** Kõige vähem mõjutas asutuse (kooli/TÜ) poolt tulenev palve olla tudengile mentoriks. Veidi enam mõjutas mentoreid tudengi pöördumine. PPP raames on ka tudengid sageli ise need, kes mentorite poole pöörduvad. Kõige enam antud kategooriatest motiveeris mentoreid eelnev isiklik kogemus (4,2).

Lisaks oli võimalus avatud küsimuse kaudu lisada tegureid, mis on motiveerinud olema PPP tudengitele mentoriks. Kõige enam toodi taaskord välja isiklikku kasu, ehk võimalusi

enesearenguks ning näha, mida uut õpitakse. Samuti toodi mitmel korral välja soovi noori kooli saada ning läbi praktikantide pakkuda vaheldust kooliellu.

Valmisolek ja motivatsioonid olemaks mentoriks järgneval õppeaastal

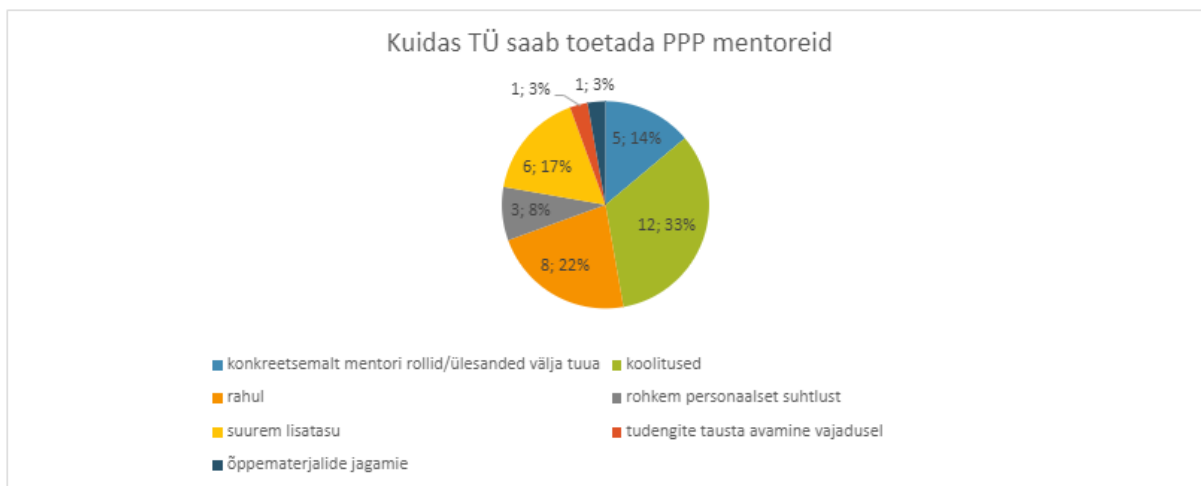
Keskmine valmisolek vastanud mentoritel oli **4,3** (skaalal 0 - 5).

Avatud küsimusega toodi veel välja erinevaid mõtteid ja motivatsioonitegureid, miks soovitakse olla mentor järgneval õppeaastal. Kõige enam (seitsmel korral) toodi välja tegurina **Isiklikku kasu**, täpsemalt just isikliku professionaalse arengu kasutegurit. Neljal korral toodi välja ka lihtsalt seda, et **meeldib** (sisemine väärtus) olla mentori rollis ja see pakub **sisemist rahulolu**. Samuti toodi välja mitmel korral, et kogemus on olnud positiivne ja seetõttu soovitakse ka jätkata. Ühel korral mainiti ka lisatasu.

Kuluna ([C. Kuhn et al. 2022](#)) toodi välja, et ajalisel on õpetajate töömaht väga piiratud ja see teeb mentori rolli pingeliseks ning ei soovita lisakoormust, samuti et on vaja täiendavat koolitust.

Ülikooli toetus mentoritele

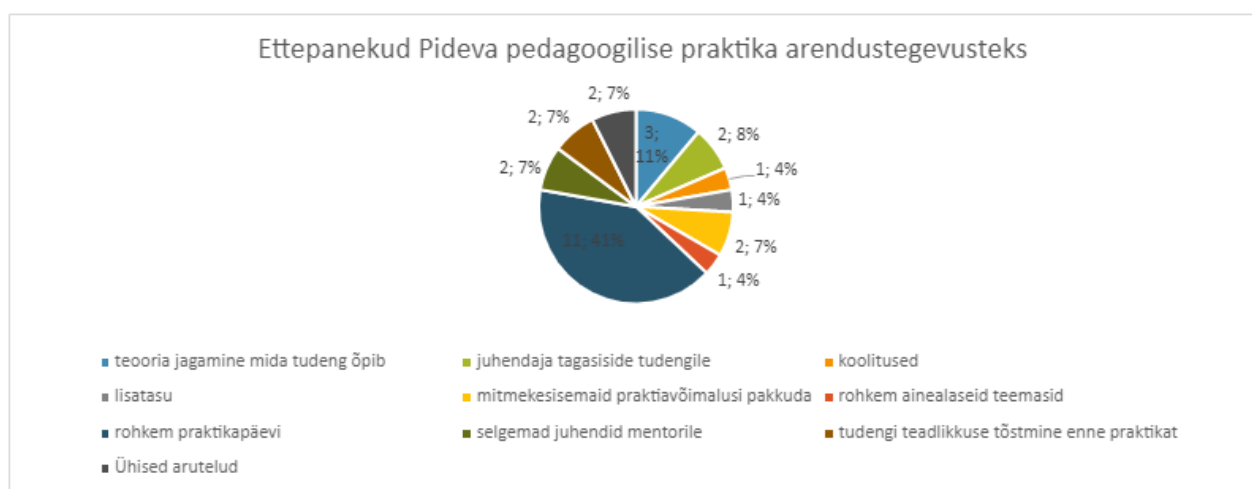
Küsimusele vastas 36 mentorit ning nende vastused said jagatud järgnevasse kategooriatesse, mis on välja toodud all oleval joonisel.

Kõige enam toodi toetuse tegevusena välja **koolituste pakkumine**. Kuuel korral 36est vastanust mainis ka **suuremat lisatasu**. Mõnel korral märgiti ka mentori ülesannete selguse aspekti ehk siis paremini välja tuua mis on mentori konkreetsed ülesanded praktikandi toetamisel.

Ettepanekud Pideva pedagoogilise praktika arendustegevusteks

Küsimustiku vastused on kodeeritud all järgnevateks kategooriateks. Kõige enam tood välja, et aine raames võiks olla **rohkem praktikapäevi**. Samuti väljendati, et võiks olla tudengil üldiselt rohkem praktikat, kuid samas vastuste kontekstist ei saa välja lugeda, kas selle all mõeldaks kogu õppe vältel praktikat ning kui hästi ollakse kursis tudengite teiste praktika ainetega ja mahtudega. Veidi enam toodi välja ka mõte, et võiks **jagada teooriat mentoriga, mida tudeng õpib**.

Kasutatud allikad:

Richardson, P. W., & Watt, H. M. G. (2006). Who Chooses Teaching and Why? Profiling Characteristics and Motivations Across Three Australian Universities. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 34, 1, 27-56.

Kuhn, C., Hagenauer, G., Groschner, A. (2022). "Because you always learn something new yourself!" An expectancy-value-theory perspective on mentor teachers' initial motivations. *Teaching and Teacher Education*, 113 (103659)